

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

xxvij. De Rebus Ecclesiæ aliena[n]dis, vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

sumptibus excoleret, terras suas alijs locauerit.

Laici, & etiam Imperator non possunt concedere priuilegium super decimis non soluendis. h. d.

Generaliter autem, nisi huiusmodi immunitatum priuilegia ab Apostolica potestate obtenta fuerint, nullam habebunt efficaciam, ideoque etiam Imperialis concessio quantumcunque concepta generaliter, cum nulla sit laicis de spiritualibus disponendi facultas, à solutione decimarum neminem poterit eximere: imò sacrilegij^b crimen incurrit, qui de manu laicorum rem Ecclesiasticam recipiet.

Laicus etiam de manu clericorum non potest decimas recipere sub pena excommunicationis, & priuationis sepulturæ, & clericus concedens deponetur. h. d.

Ex contrario quoque laicus etiam à clericali potestate decimas recipere, & in alium, velut hæreditario iure, transmittere non poterit: & si secus actum fuerit, & qui cõcesserit, à statu suo deicietur^c, & qui receperit, & Ecclesiæ non reddiderit, & uiuens excommunicationis vinculo^d innodabitur, & mortuus Ecclesiastica sepultura carebit^e.

Reditus decimarum locari possunt, dum modo locatio non sapiat alienationem. h. d.

Si^f quis tamen, cum Ecclesiæ suæ conditionem meliorem fa-

re possit, decimarum suarum proventus alicui locare uelit, dum modò huiusmodi locatio ad feudum, vel alienationem non uideatur extendi, id facere minime impiedetur.

Episcopo debetur à Rectoribus quarta decimarum, quas exigunt, nisi præscripta fuerit. h. d.

Postremò sciendum est, quòd ueluti parochialibus Ecclesijs (secundum ea, quæ proximè exposuimus) decimæ debentur, ita etiam decimarum ipsarum quarta Episcopo à Rectoribus Ecclesiarum, nisi legitima obster præscriptio^g, persolueda erit.

DE REBUS ECCLESIAE alienandis, vel non,

TITVLVS XXVII.

Regulariter Episcopus non potest aliquid agere sine consensu, uel consilio capituli. hoc dicit.

TRactemus nunc de rebus temporalibus Ecclesiarum, illarumque administratione & alienatione, sine quibus spiritualium dignitas haud facile consistere potest. Et quidè illud in primis firmare nos oportet, nihil Episcopum regulariter sine consensu sui Capituli, vel consilio posse super his statuere: cum uelut caput ad membra, ita sese praelatus habeat ad Capitulum. In eo autem totius

a cap. iua. cl. i. extra. cod. tit.

b cap. dudum. S. cum sacri legij. extra. cod.

c cap. quãuis sit. in fin. extr. cod.

d capitu. ad hæc. co. tit. extra.

e cap. prohibemus. extra. cod. tit.

f cap. 2. extr. locati.

g cap. de quarta. extra. de præscrip.

tius videtur esse consensus Capituli, cui & maior & sanior fratrum accesserit sententia.

Alienatio rei Ecclesiasticæ facta sine utilitate Ecclesiæ, & clericorum consensu, non ualet, & quid contineat Alienationis uerbum, hoc dicit.

Ex his consequens est, ut rerum Ecclesiasticarum absq; clericorum subscriptione^a, & Ecclesiæ utilitate, & Romano inconsulto Pontifice^b, ab Episcopo facta donatio, vel alienatio, vel suppositio non teneat, nisi eam postmodum ratam habeant^c. Prælati enim Ecclesiasticarum rerum procurator est, non dominus: & conditionem Ecclesiæ meliorem quidem facere potest, deteriore uero non potest. Quod si^d secus factum fuerit, nec quod gestum est, vires ullas sortietur, & Canonum temeratores tam secularium, quam Ecclesiasticarum legum pœnis subiacebunt. Alienationis^e autem uerbum continet hoc loco uenditionem, permutationem, hypothecam, donationem, conductionem, emphyteusim, & omnem conuentionem, per quam dominium transfertur.

Ecclesiam suam non potest quis grauare pro alienis debitis, & debita necessaria facta à prædecessore luenda sunt. Idem si clericus de mandato fideiussert, aut in rem ipsius Ecclesiæ mutuum uerterit. h. d.

Sed^f nec commissam sibi Ecclesiam pro alienis grauare debitis, aut literas alicui, vel sigil-

la concedere, quibus Ecclesia possit obligari, aliquis audere debet: alioqui nec Ecclesia ad talium debitorum solutionem tenebitur, & qui id ausus fuerit, à spiritualium & temporalium administratione suspensus erit. Debitas tamen à prædecessore suo pro Ecclesiæ necessitate contracta, soluere proculdubio tenebitur. Idem, si clericus de mandato fideiussert^h, aut si non de mandato, in rem tamen Ecclesiæ, mutuum uerterit.

Potest prælatus rem non magni ualoris in aliquem bene meritum transferre, & terram gratia fabricandæ Ecclesiæ alicui concedere, hoc dicit.

Excipiuntur tamen nonnulli casus, in quibus donandi, permutandi, locandi, libertatem, feudum, & emphyteusim dandi, aut aliter alienandi iure licentia conceditur. Namⁱ si quid prælatus non magni ualoris alicui fortè ob bene merita donauerit, præsertim suadente cōsuetudine, iure sustinebitur donatio. Multò magis idem erit statuendum, si quid fortè soli ad Ecclesiæ fabricam erigendam concessum fuerit: quo casu tantum donare licet, quantum Ecclesiæ parietes concludere possunt.

Proventus Ecclesiastici possunt uendi ad modicum tempus, & ad precariam concedi, quæ renouandæ erunt de quinquennio in quinquennio. h. d.

^a can. placuit.

^b can. seq.

12. q. 2. &

cap. si quis.

et cap. præ-

cedere. ext.

cod.

^b capit. 2. in

prin. cod.

tit. in 6.

^c cap. 3. in fi.

extra. de ijs,

quæ sunt à

prælat.

^d extra. com-

mu. uni. co.

tit.

^e cap. nulli. §.

alienatio-

nis. cod. tit.

extra.

^f cap. 2. extr.

de fideiuss.

^g cap. 1. extr. de solution.

^h cap. pen. extra. de fideiuss.

ⁱ capit. ceterum. extra. de donat.

Idem iuris erit & de reddituum fructuumque venditionibus ad tempus modicum faciendis, & de precarijs, quæ quandoque de Ecclesiarum possessionibus fieri solent, quæ ne temporis longinquitate iuris Ecclesiastici pereat memoria, de quinquennio^a in quinquennio renouandæ erunt.

a cap. 1. extr. de precar.

Precarium soluitur ad beneplacitum concedentis, secus precaria, nisi sit irrationabilis. hoc dicit.

Distat autem precariū à precaria: quia Precarium^b tandiu conceditur, quoad is, qui concessit, patitur: Precarię verò nō sunt pro voluntate concedentium reuocandæ, nisi sint irrationabiles: quo casu poterit successor à prædecessore cōcessam precariam rescindere & reuocare.

b cap. fin. extr. de precar.

Ruinæ, prædia inculta, & syluæ extirpatæ, possunt sub annuo censu concedi in emphyteusim, & si per biennium in solutione census cessatum fuerit, potest emphyteuta expelli. hoc dicit.

Ruinæ quoque, quas Ecclesia rescire non valet, & inculta prædia, aut extirpatæ syluæ in emphyteusim sub annuo censu his concedi poterunt, à quibus, vel suo, vel parentum^c suo labore constiterit extirpatas, nisi fortè possint alijs ad maiorem Ecclesiæ utilitatem cum eodē onere conferri. Qui^d tamen si per biennium in solu-

c cap. ad au- res. ext. eo.

d cap. fin. extr. loca.

tionem Canonis cessauerint, nisi celeri satisfactione postmodū sibi consulere studuerint, iure expelli poterunt: nec quicquā eis proderit, quod ut Canonem soluerent, sibi nunciatum non fuit, cum hoc casu præfixus dies pro domino interpellet.

Terrulas incommodas, & minus utiles, itē seruos fugitiuos potest prælatus alienare. hoc dicit.

Terrulas^e quoque aut vineolas exiguas, & Ecclesiæ minus viles, aut longè positas, vel domos, quæ Ecclesiæ plus incommodi, quàm utilitatis afferunt, si necessitas fuerit, distrahendi potestatem Episcopus habebit. Simili ratione fugitiuos seruos, & qui de fuga reuocati, retineri non possunt, si voluerint, aut illi ex alio meruerint, Episcopis distrahendi potestas erit.

e can. terrulas. 12. q. 2.

Feudum à vasallo alienatum, & difficultis recuperationis, potest Episcopus alteri sub conditione recuperandi concedere. h. d.

Sed & in feudum^f certis casibus, & iureiurando de non alienando minimè obstante res Ecclesiasticas concedere poterit, veluti si feudum per vasallum alienatum fuerit, & per Episcopum id facillè recuperari non valeat: poterit enim per Episcopum illud alicui concedi, qui & ipsum recuperet, & in feudū ab Ecclesia recognoscat.

f cap. 2. extr. de feud.

Feudum

Feudum deuolutum potest per Episcopum alteri concedi. h. d.

a cap. fin. ext. de feud.

Quinimò etiam si talis necessitas non imminet, nihilo minus alienantis filium, vel cōfanguineum, vel eiusdem feudi confortem poterit Episcopus inuestire. Idem erit, si per obitum vasalli feudum ad Ecclesiam remeauerit: nam & eo casu inuestire prelati alium liberè poterit, si Ecclesiæ viderit expedire.

Qui aliquid contulerunt, uel acquisierunt ecclesijs, possunt pro modo collati, uel acquisiti manumittere, dum tamen manumissus cum posteritate & peculio remaneat in patrocinio ecclesiæ. h. d.

b cap. consens. ext. eo.

Illud etiam Toletano Concilio^b definitum reperitur, quòd si sacerdotes aliquid Ecclesiæ suæ relinquunt, vel nihil habentes, aliqua prædia, vel familias Ecclesijs suis acquirunt, liceat eisdem aliquos iuxta collatæ modum rei de familia eiusdem Ecclesiæ manumittere, ita ut manumissi cum peculio & posteritate sua sub Ecclesiæ remaneant patrocinio. Quòd si qui nihil de proprio^c Ecclesiæ conrulerunt, libertati seruos Ecclesiæ donare ausi fuerint, ex eodem Concilio Episcopus successor ad Ecclesiæ ius reuocare poterit. Impium est enim, ut qui lucrum de rebus suis Ecclesiæ non contulit, damnum inferre valeat.

e cap. episcopi. ext. cod. tit.

Princeps potest rem suam æqualem, uel maiorem cum Ecclesiastica permutare, & serui Ecclesiastici, si frugi sint, præterquam ad libertatem, commutari non possunt. h. d.

Sed & Princeps^d, si causa peribabilis id poposcerit, cum re Ecclesiastica & immobili, rem suam maiorem, vel æqualem permutare poterit, pragmatica super hoc præcedente forma. Ecclesiastica tamen mancipia^e, quæ frugi fuerint, præterquam ad libertatem, commutari non poterunt.

d cap. 1. extr. de rer. permutat.

e cap. mancipia. ext. de rer. permutat.

Episcopus potest permutare terras duarum Ecclesiarum suæ diocesis, illarum accedente cōsensu: & de temporalibus ad spiritualia non potest fieri permutatio. h. d.

Episcopus quoq; duarum suæ diocesis Ecclesiarum terras, inuicem ambarum^f partium accedente consensu, permutare poterit, & si alterius partis prædium valore præponderet, ad æqualitatem inducendam ab altera parte pecuniam refundi iubebit^g. De temporalibus aut ad spiritualia permutatio iure consistere non potest^h.

f cap. 1. ext. eod. tit.

g cap. ad quæstiones. ext. de rer. permutat.

Res Ecclesiastica potest propter præscriptionem legitimam ab ecclesia abduci, & detrahi. h. d.

h cap. fin. de rer. perm.

Præterea & si quis per tempora sacris Canonibus definita rem Ecclesiasticam iusto titulo & bona fide ita possederit, ut nullo tempore rei conscientiam habeat alienæ, completa præscriptione, res possessa à iu-

ribus Ecclesie dubio procul intelligitur esse auocata.

Decimæ, & oblationes præscribi non possunt. h. d.

Proventus tamen primitiarum & decimationum præscriptione tolli non poterunt, etiã si à Romano Põrifice laicus qui libet super his rescriptum imptauerit.

DE PECVLIO CLERICORUM, RELICTIS, & SUCCESSIONIBUS EORUM,

TITVLVS XXVIII.

Ecclesiasticæ reputantur etiã res illæ, quas sacerdos acquisiuit, cum tempore suæ promotionis nihil haberet, qui sub pænis hic contentis curabit, ut de rebus à se emptis ad nomen Ecclesie scripturam conficiat. h. d.

ERgo res Ecclesiasticas ab Ecclesie iuribus abdicare non licet. Ecclesiasticas autem res intelligimus, nõ modò quas Ecclesie rationibus sacerdos comperit ascriptas, sed etiam eas, quas is emerit, cum tempore suæ promotionis nihil haberet. Cum igitur & hæc, tanquam de bonis Ecclesie quæ sita eiusdem esse intelligatur, ne quando ius Ecclesiasticum imminuatur, curabit sacerdos, vt de his, quæ superemerit, & ad ipsius Ecclesie nomen scripturam conficiat, & Ecclesie relinquat, alioqui ab eius ordina-

cap. 2. ext. cod.

tionem discedet. Qui verò prætextu proprii^b, vel alieni nominis fraudem facere voluerit, sacrilegij crimen incurret.

Relictum sacerdoti pro anima censetur relictum Ecclesie: secus est, si quid ei sit relictum sub onere fideicommissi. h. d.

Sed & si nõ emerit, sed p̄ anima quispiam intuitu Ecclesie sacerdoti reliquerit, adhuc idem statuendum erit. Cõgruit enim, vt quemadmodum sacerdos habet, quod ecclesie dimissum est, ita & Ecclesia id habeat, quod relinquetur sacerdoti. Si quid tamen per fideicommissum, aut sacerdoti, aut Ecclesie relictum fuerit, alteri postmodum profuturum, id inter Ecclesiasticas facultates computandum nõ erit.

Bona quæ sita sacerdotibus intuitu Ecclesie, debent remanere apud Ecclesiam, nec de his potest quis testari, & quid contineatur nomine Ecclesie. h. d.

Generaliter igitur bona quæ libet ob ecclesiam acquisita sacerdotibus, siue mobilia, siue immobilia, post illorum obitum debent apud eandem remanere, nec super his vllum de iure testamentum fieri poterit. Nomine autem ecclesie, vbi clericorum est collegium, non Episcopus, vel morientis clerici successor, sed congregatio communis intelligitur, quæ rerum illarum curam & Canonicam debet habere distributionem. Vbi autem in locum defuncti vnus

cap. pen. ext. cod.

cap. relati. el 2 ext. de testam.

nus